

Motion till riksdagen 2016/17:3616

av **Lars Tysklind m.fl. (L)**

med anledning av prop. 2016/17:104 En livsmedelsstrategi för Sverige – fler jobb och hållbar tillväxt i hela landet

---

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa generellt goda företagsvillkor i hela Sverige och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ha effektiva och förutsägbara godkännandeprocesser och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge främjandeuppdrag till myndigheter och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att svensk livsmedelsproduktion ska styras av konsumenternas efterfrågan och inte av politiskt bestämda kvantitativa mål för konsumtion och produktion kopplade till specifika produktionsformer och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra det lättare för konsumenter att göra hållbara, medvetna val och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vid offentlig upphandling ha ett tydligt regelverk som gör det enkelt att ställa krav på miljöhänsyn och djurskydd, inklusive restriktiv antibiotikaanvändning, motsvarande svensk nivå och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta och främja livsmedelsexporten och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att strategin ska bidra till att uppnå Agenda 2030-målen och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att jordbruket ska bära sina egna miljö- och klimatkostnader men också ersättas för kollektiva nyttigheter och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bioteknik (genetiskt modifierade organismer, GMO) kan spela en avgörande roll för att få fram bättre skördar och näringsinnehåll och tillkännager detta för regeringen.

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om grön skatteväxling och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om köttproduktionens klimatpåverkan liksom vikten av metangasreducering och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fiskens självklara plats i en livsmedelsstrategi och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att minska matavfallet i hela livsmedelskedjan samt av att återvinna mer matavfall och tillkännager detta för regeringen.

Inledning

Liberalerna har länge förordat en livsmedelsstrategi. Vår utgångspunkt har varit en livsmedelsstrategi som utifrån ett marknads- och konsumentperspektiv innehåller förslag på konkreta åtgärder för att lyfta svensk jordbruksproduktion. Som liberaler värnar vi frihandel om motsätter oss protektionism i alla dess former. Det är marknadsekonomi och inte stöd och subventioner som ska styra utvecklingen och det är konsumenternas efterfrågan som ska styra utbudet, inte kvantitativa mål och snedvridande regler. Det är positivt att världsmarknaden för jordbruksprodukter är alltmer avreglerad, men det innebär också nya villkor för svenskt jordbruk. För svenskt jordbruk är det viktigt att svenska bönder tillåts konkurrera med utländska på mer lika villkor. Det behövs en generell och företagervänlig politik som inte tynger företag med onödig byråkrati och höga skatter på jobb och företagande.

Den svenska livsmedelsproduktionen ska ha goda förutsättningar där det svenska jordbrukets fördelar tas till vara. Sverige har EU:s bästa djurskydd, låg användning av antibiotika, hög miljöhänsyn och ett smittskydd i världsklass, som ger svenska mervärden och utgör en viktig konkurrensfördel. Livsmedelsförädlingen är en sektor med stor geografisk spridning, vilket visar att branschen kan bidra till att skapa arbetstillfällen i hela landet. Livsmedelsindustrin ska ha goda förutsättningar för företagsutveckling, digitalisering, förädling och export. Intresset för närproducerad och hållbar mat ökar hos konsumenten och dessutom blir matturismen en allt viktigare del av besöksnäringen, inte minst hos utländska turister.

Under alliansregeringens tid gjordes satsningar för att minska företagens regelbörda. Alliansregeringen minskade företagens administrativa kostnader med 7,3 miljarder kronor mellan åren 2006 och 2010 och för företag inom de gröna näringarna minskade regelbördan med 37 procent mellan 2006 och 2014. Vidare sattes Sverige som matnation på kartan, bl.a. genom satsningen Matlandet Sverige. Under tiden som projektet pågick skapades ca 9 000 jobb, exporten av livsmedel ökade med ca 70 procent, livsmedelsföretagen ökade och efterfrågan på säker och hållbart producerad mat fortsatte att öka.

Det är positivt att en ny nationell livsmedelsstrategi nu tagits fram och att det finns en bred enighet i riksdagen om målen. Däremot anser Liberalerna och övriga allianspartier att regeringens livsmedelsstrategi saknar det fokus på hela livsmedelskedjan som Matlandet Sverige innebar. Liberalerna och övriga allianspartier vill se en bred strategi där livsmedelsindustrin, exportpotentialen, forskningen,

konsumenten och primärproduktionen stärks och där strävan är att uppnå FN:s globala hållbarhetsmål, Agenda 2030-målen.

Liberalerna står bakom det övergripande målet samt de strategiska områdena Regler och villkor, Konsument och marknad och Kunskap och innovation som presenteras i regeringens livsmedelsstrategi. Liberalerna är däremot inte enig med regeringen om hur målen ska uppnås. Vi är därmed starkt kritiska till att regeringens proposition och handlingsplan på ett antal punkter strider mot utgångspunkterna i strategin. Som exempel anser vi att livsmedelsproduktionen, oavsett om den är konventionell eller ekologisk, ska styras av konsumenternas efterfrågan, inte av stöd, subventioner eller kvantitativa mål och snedvridande regler, som regeringen föreslår.

Säkra generellt goda företagsvillkor

Konkurrenskraften för livsmedelsföretag ska stärkas genom generellt goda företagervillkor. Därför är det oroande med regeringens politik som innebär högre skatter på jobb och företagande. Frågan om avståndsbaserad vägslitageavgift (kilometerskatt) måste ses i detta större sammanhang. Regelverk som rör företag i primär- och livsmedelsproduktion är i hög utsträckning gemensamma för EU:s inre marknad. Det gör att alla nationella regler och krav som går utöver den EU-gemensamma lagstiftningen riskerar att försämra konkurrenssituationen för de svenska företagen. Därför ska nationella, mer långtgående regler alltid vara väl motiverade och prövas noga.

Effektiva och förutsägbara godkännandeprocesser

För att skapa mer långsiktighet och förutsägbarhet för livsmedelsproducenter bör regeringen verka för att myndigheterna fokuserar på att processer inte drar ut på tiden samt att jordbrukaren får tillräcklig tid att anpassa sig till nya regler. Ömsesidigt erkännande av växtskyddsmedel bör t.ex. i större utsträckning användas. Hänsyn bör tas till hur andra EU-medlemsstater förhåller sig till växtskyddsmedel för att skapa konkurrensneutrala förutsättningar inom det svenska jordbruket.

Främjandeuppdrag till myndigheter

Myndigheter har en viktig roll i att stötta företag och underlätta för dem. Detta fungerar inte alltid på önskvärdt sätt. Det behövs enklare rutiner, regler och processer hos myndigheter som förenklar för livsmedelsföretagare. Myndigheter och tjänstemän ska även ha företagsaspekten i fokus när de fattar beslut eller utformar regler. Det kan handla om att genomföra en konsekvensbeskrivning innan datasystemet byts ut så att man förhindrar att stödets utbetalningar fördröjs. Vi vill att berörda myndigheter får ett främjandeuppdrag som förtydligar att de inte enbart ska utgöra ett kontrollerande organ. Fokus bör skifta från ett myndighetsperspektiv till ett tydligare brukarperspektiv, vilket tydligt bör framgå av regeringens regleringsbrev. Myndigheter som arbetar med livsmedelsföretag bör i högre utsträckning tillhandahålla information samt underlätta och stödja livsmedelsföretagande.

Stärkt konsumentmakt

Konsumenternas efterfrågan ska styra i stället för politiskt bestämda kvantitativa mål för konsumtion och produktion. Ekologiskt producerad mat utgör en växande konsumentmarknad och den svenska ekologiska livsmedelsproduktionen täcker inte behovet för efterfrågan. Men i stället för att sätta upp mål om ekologisk konsumtion och produktion bör fokus vara på att stärka konkurrenskraften i hela kedjan. Det handlar exempelvis om att minska de höga kostnaderna för företagande, insatsvaror som gör att svensk ekologisk produktion inte står sig mot konkurrentländerna. Målsättningen bör i stället vara att sträva mot att allt jordbruk blir mer hållbart och att stärka konsumentens kunskap om livsmedel.

År 2030 vet vi inte hur livsmedelsproduktionen ser ut i vare sig Sverige eller världen, än mindre vilken produktionsform som är mest attraktiv eller vilka varor som konsumenter efterfrågar. Det finns en risk i att låsa in sig i kvantitativa mål för en viss produktionsform. Det bör inte vara politiken som avgör vilka livsmedel vi producerar och konsumerar i framtiden. Alliansen vill i stället att konsumenters efterfrågan ska styra vilka livsmedel de vill konsumera och skapa förutsättningar för att möta detta behov.

Underlätta för konsumenter att göra hållbara medvetna val

Konsumenters efterfrågan och köpvilja är i stor grad styrande för de livsmedel vi i dag konsumerar och vilka som säljer bäst. Politiken ska inte tvinga konsumenten till särskilda val men däremot säkerställa att information finns tillgänglig för dem som är engagerade och underlätta möjligheten att själv välja mat som är bra för hälsa och miljö. Detta kan exempelvis ske genom tydlig och lättillgänglig information i form av bl.a. miljömärkningar och ursprungsmärkningar, konsumentupplysningstjänster, produktinformation i butiker samt webbaserad information. Detta möjliggör för konsumenter och andra aktörer att göra ansvarsfulla och hållbara val av produkter och tjänster och att ställa om till mer hållbara livsstilar. Utbudet av livsmedel som produceras och förädlas bör motsvara det som efterfrågas av konsumenter.

Offentlig upphandling som möjliggör krav på djurskydd och miljöhänsyn

I regeringens livsmedelsstrategi föreslås en målsättning för livsmedelsupphandling där mer ska upphandlas ekologiskt och att miljöanpassad upphandling med ett livscykelkostnadsperspektiv bör öka. Vi motsätter oss att mål sätts upp för livsmedelsupphandling avseende en särskild produktionsform. Dessutom ifrågasätter vi att regeringens mål i praktiken innebär att import av ekologiskt eller naturbeteskött från länder där regnskog skövlas för att möjliggöra naturbetesmarker främjas bara för att det anses vara ekologiskt. Samtidigt ser vi positivt på att det finns ökade möjligheter att ställa krav på bra djurskydd och hög miljöhänsyn vid offentlig upphandling av livsmedel. Sveriges lantbrukare har friska djur, med mycket låg antibiotikaanvändning och högt smittskydd. Detta tillsammans med höga miljökrav inom jordbruket bidrar till mervärden som gör svenska livsmedel konkurrenskraftiga. När det gäller offentlig upphandling vill Liberalerna ha ett tydligt regelverk som gör det enkelt att ställa krav på

miljöhänsyn och djurskydd, inklusive restriktiv antibiotikaanvändning, motsvarande svensk nivå.

Underlätta och främja livsmedelsexporten

Sverige har stor potential att exportera mer livsmedel. Vi har mervärden såsom högt smittskydd och djurskydd, vilket skapar säkra livsmedel som är attraktivt på den internationella marknaden. Den framgångssaga som alliansregeringen påbörjade vill vi fortsätta. Den svenska livsmedelsindustrin kan växa ytterligare.

För att underlätta och främja livsmedelsexporten vill vi förenkla för livsmedelsföretag att exportera och marknadsföra sig i andra länder. Vi vill ge Business Sweden ett tydligare främjandeuppdrag för att förenkla för livsmedelssektorn att ta sig in på nya och befintliga marknader. För att lyckas med detta behöver kompetensen inom livsmedel förbättras på myndigheten, och näringen behöver få en tydligare position i marknadsföringen av Sverige. Många livsmedelsföretag upplever svårigheter med att exportera varor och vi vill att Business Sweden ska tillhandahålla information till livsmedelsföretag om tillvägagångssätt liksom om potential och mervärdet i att förädla produkter för export.

Strategin ska bidra till att uppnå Agenda 2030-målen

Den svenska livsmedelskedjan kan och bör bidra till att uppnå FN:s globala Agenda 2030-mål och detta bör vara en målsättning för alla delar i kedjan. Det är en möjlighet för Sverige som matnation och med livsmedel av hög kvalitet, säkerhet, djurskydd och miljöhänsyn att exportera produkter och kunskap till andra länder.

Svenska livsmedel kan bidra till att trygga den inhemska livsmedelsförsörjningen liksom den globala. Med forskning och förädling kan vi utveckla och exportera näringstätta produkter och råvaror som går att odla i områden med sämre odlingsmark och som kräver mindre resurser, såsom vatten. Forskning och förädling bör vara riktade mot att möta framtidens behov av innovationer från lokal till global nivå liksom att möta konsumenters efterfrågan.

Ett hållbart jordbruk

Jordbruket ska i likhet med andra sektorer bära sina egna miljö- och klimatkostnader men ska också ersättas för kollektiva nyttigheter som naturvård och bevarande av den biologiska mångfalden. Svenskt jordbruks utsläpp kommer till stor del från metan från idisslande djur, användningen av fossila bränslen och indirekt från tillverkningen av mineralgödsel och foder.

Ett hållbart jordbruk är en del av lösningen på dagens miljöutmaningar. Redan med nuvarande teknik skulle jord- och skogsbruket kunna vara självförsörjande på hållbar energi. Det finns goda möjligheter att förbättra avkastningen på ett miljövänligt sätt genom att anpassa växtsorter, bruksmetoder och näringsämnen efter lokala

förhållanden. Utifrån ett klimatperspektiv kan bioteknik (GMO) spela en avgörande roll, om den används på rätt sätt, för att få fram bättre skördar och näringsinnehåll.

Maten står för ungefär en fjärdedel av de svenska utsläppen av klimatgaser. Det är därför positivt att fler människor väljer mat som både är mer hälsosam och har mindre klimatpåverkan. Många kan även tänka sig att betala mer för sådan mat. Konsumenten ska kunna göra aktiva och informerade val. Det finns en efterfrågan på märkning som visar olika livsmedels klimatavtryck.

Grön skatteväxling

Det behövs en generell och företagervänlig politik som inte tynger företag med onödig byråkrati och höga skatter på jobb och företagande. Vi är kritiska till regeringens generella politik som innebär att mer skatt läggs på jobb och företagande, vilket också drabbar företag inom livsmedelssektorn. Vi vill i stället se mer av grön skatteväxling, vilket innebär att vi vill sänka skatten på jobb men höja miljö- och klimatpåverkande skatter och avgifter.

Många av de miljöproblem som jordbruksproduktionen leder till, som övergödning och minskad biologisk mångfald, beror på tillförseln av näringsämnen via gödslingen. Även förekomsten av kadmium i handelsgödsel är ett oroande miljöproblem. För att effektivisera och minska användningen av sådan gödsel vill vi att en läckageskatt införs.

I enlighet med klimatavtalet från Paris måste subventioner till fossila bränslen bort. Det innebär att dagens skattereduktioner när det gäller användningen av fossilt bränsle inom jord- och skogsbruket också måste avskaffas.

Köttproduktionens klimatpåverkan

Köttproduktionen är förknippad med stor klimatpåverkan och står för ca 15 procent av världens totala utsläpp av växthusgaser. För att minska köttkonsumtionens klimatpåverkan behöver köttproduktionen bli bättre, men köttkonsumtionen behöver också minska. Det är positivt med utvecklingen gällande klimatcertifierad köttproduktion, vilket innebär att gårdar minskar den totala klimatpåverkan i köttproduktionen. Det kan handla om att djuren utfodras med gräs i stället för soja, smarta och mer hållbara energilösningar införs och djuren betar på naturbetesmarker, vilket ger biologisk mångfald och öppna landskap. Insatser för metangasreducering leder till minskade utsläpp av växthusgaser samtidigt som vi får el och värme.

Fisk – en självklar del av en livsmedelsstrategi

Fisk är dokumenterat nyttig och bra mat och Liberalerna saknar i regeringens proposition en tydligare vision för fisket och dess självklara roll i en livsmedelsstrategi. Fisket måste vara långsiktigt hållbart och hålla sig inom vad bestånden tål. Det är viktigt att konsumenten kan bidra till ett mer hållbart fiske och vattenbruk genom att göra medvetna val vid köp av fisk och skaldjur. Vi välkomnar tydlig och enkel märkning, som visar att fisket sker på ett hållbart sätt vad gäller fiskebestånd och klimatpåverkan.

Minska matavfallet

All mat som slängs i världen motsvarar utsläpp på omkring 2 miljoner ton koldioxid. Det motsvarar ca 3 procent av de totala utsläppen av växthusgaser i Sverige. Vi måste slänga mindre mat, och det avfall som trots allt blir måste tas till vara på bästa sätt. Ur ett klimatperspektiv är det dock betydligt mer effektivt att förebygga matavfall i hela livsmedelskedjan än att använda det för t.ex. biogasproduktion. Allt fler kommuner agerar aktivt för att återvinna matavfall, inom hushållen och inom kommunens olika storkök, och detta bör öka. Avfallet kan sedan användas för framställning av biogas som kan användas till produktion av el och värme.

Lars Tysklind (L)

Christer Nylander (L)

Emma Carlsson Löfdahl (L)

Maria Weimer (L)

Tina Acketoft (L)

Mats Persson (L)